

Read the full book on: 10.1787/persp_glob_dev-2013-en

Pohledy na globální vývoj 2013. Průmyslové strategie v měnícím se světě

Přehled v českém jazyce

- Těžiště světové ekonomiky se v posledních dvou desetiletích postupně přesouvá směrem do Asie a na jih. Od poloviny 90. let 20. století roste hrubý domácí produkt mnohem výrazněji ve velkých a lidnatých zemích než v členských zemích OECD.
- Toto přesouvání bohatství je vzhledem k nynějšímu zpomalení ekonomického růstu zdrojem jistého znepokojení, je však nutné si uvědomit, že jde o strukturální jev, který bude hospodářský vývoj ovlivňovat i v budoucnu.
- Většina rozvojových zemí v této situaci zlepšuje makroekonomické řízení a začíná zavádět průmyslové strategie, které jim mají pomoci řešit dlouhodobé strukturální problémy.

Z pohledu rozhodujících činitelů z rozvojových zemí přináší přesouvání bohatství příležitost prosadit se na trhu a také problémy, s nimiž se musí vypořádat. S novými formami přímých zahraničních investic a s delokalizací činností, jež přinášejí vysokou přidanou hodnotu a dříve se realizovaly interně v podnicích v rozvinutých zemích, přichází i vzdělání a inovace a možnost proniknout do nových sektorů a oblastí. Zároveň roste počet lidí, kteří náleží do tzv. střední třídy, a tak vznikají nové spotřebitelské trhy. Právě vývoj produktů a služeb určených pro tyto nové spotřebitele a přizpůsobování stávajících řešení potřebám místních zákazníků by mohly vést k rozšíření spektra a zkvalitnění domácí výroby. Konkurenční boj je ale nelítostný, a jestliže společnosti chtějí oslovit nové zákazníky, musí velmi rychle rozvinout svůj inovační potenciál.

To, zda se tyto příležitosti podaří využít a problémy zdárně vyřešit, záleží na řadě faktorů, mimo jiné na přírodních podmínkách a zdrojích zemí a také na jejich velikosti, míře integrace na světových trzích a celkové strategii. Státy, jež mají k dispozici bohaté přírodní zdroje, si například mohou sjednat výhodnější obchodní podmínky, na druhé straně se jim však často nedaří investovat do nových činností, účinně podpořit rozvoj výroby a rozšířit vývozní portfolio. Některé z nich se dostupné prostředky snaží skutečně zúročit a financují rozvoj průmyslu a regionální rozvoj. Malé ekonomiky začleněné do globálních hodnotových řetězců mohou díky novým formám přímých zahraničních investic – mají-li efektivní infrastrukturu a strategii rozvoje dovedností – získat nové vazby na místní trh. Velké ekonomiky zase profitují z nárůstu domácí poptávky a vedle toho se snaží hledat nové možnosti partnerské spolupráce se zahraničními společnostmi, díky nimž by se místní firmy mohly snáze dostat k novým technologiím.

Řada rozvojových zemí se v posledním desetiletí začala znovu intenzivněji zabývat průmyslovými strategiemi. Jejich cílem je rozšířit svou nabídku, prosadit se v dalších sektorech a oblastech činnosti a rovněž zkvalitnit domácí produkci. Transformace výrobních struktur se jeví jako stále důležitější součást jejich strategie, jak dosáhnout udržitelného a inkluzivního růstu. Země jako Brazílie, Čína, Indie a Jihoafrická republika k financování a prosazování inovací a zkvalitňování výroby v prioritních oborech využívají systémy, jako jsou fondy pro financování rozvoje jednotlivých odvětví a zadávání veřejných zakázek. Kromě toho podporují zakládání nových podniků, zejména takových, jež se zaměřují na oblasti související s informačními a komunikačními technologiemi. Některé státy, mimo jiné Brazílie, Maroko a Indie, vnímají přímé zahraniční investice stále více jako nástroj umožňující podporu inovací a rozvoj průmyslu, protože usnadňují navazování nových typů spolupráce mezi nadnárodními korporacemi a místními společnostmi a také zvýhodňování činností, jež vyžadují vyšší odbornost a jež mohou být pro domácí ekonomiku skutečně přínosné. Jiné země se soustředí na nové způsoby zvyšování konkurenceschopnosti již existujících podniků a podporují rozvoj klastrů a posilování vztahů mezi příbuznými odvětvími. V souvislosti se snahou o dosažení udržitelného rozvoje se také otevírá další prostor pro nové technologie a obchodní modely šetrné vůči životnímu prostředí.

Rozvojové země se při uplatňování strategií pro rozvoj průmyslu musí vyrovnávat s řadou překážek, jež se týkají především vzdělání, financování inovačních projektů, malých a středních podniků a technické infrastruktury, administrativy a služeb. Většina z nich se tyto potíže a omezení snaží řešit prostřednictvím nových programů, jež mají přitáhnout velké investory a pomoci zúročit spolupráci mezi veřejnými subjekty v různých odvětvích. Zaměřují se zejména na:

- kvalifikované pracovní síly, které jsou pro rozvoj průmyslu zcela nezbytné, protože dávají impulz pro inovace a pomáhají země posouvat do vyšších pater globálních hodnotových řetězců. Vysoké investice do vzdělávání ovšem nezaručují, že kvalifikace, již pracovníci získají, bude odpovídat reálným potřebám výrobní struktury ani že budou kvalifikovaní pracovníci produktivně využiti;
- investice do inovací. Zakládání nových podniků a zvyšování produktivity malých a středních podniků často brání nedostatek prostředků. Veřejné finanční instituce, především rozvojové banky, do těchto oblastí směřují stále více podpory;
- fungování infrastruktury, protože potíže s infrastrukturou zásadním způsobem komplikují zvyšování konkurenceschopnosti (zhruba 60 % světové infrastruktury je soustředěno v zemích s vysokými příjmy, 28 % připadá na země se středně vysokými příjmy a 12 % na země s nízkými příjmy). Rozvojové země si uvědomují, že pro zlepšení v této oblasti nestačí více investovat, ale že je také třeba zkvalitnit rozhodovací procesy.

Je nesmírně důležité, aby země dokázaly reagovat na příležitosti a řešit problémy. Průmyslové strategie však samy o sobě úspěch nezaručí. Klíčové jsou totiž zdroje na jejich realizaci, dlouhodobá práce, dovednosti potřebné k realizaci strategií a kvalitní systémy monitorování. Velký význam má též koordinování činnosti v jednotlivých oblastech a schopnost pružně upravit plán, jestliže se nedaří plnit cíle. Mnoho rozvojových zemí se potýká s vnitřními tlaky, které znemožňují či zpomalují provedení potřebných změn. Často se tak stává, že ve chvíli, kdy stoupají ceny nerostných surovin, není dostatek pobídek pro rozvoj nových aktivit. Navíc existuje vysoké riziko, že průmyslové

strategie selžou: Informační asymetrie oslabuje možnosti státního plánování, vlády nejsou schopny rychle měnit plán a je rovněž velmi obtížné odejmout poskytnutou podporu, protože lobbisté nechtějí připustit změny. Rizika nezdaru se mohou snížit díky kompetentním institucím a systémům správy pobídek zohledňujícím výkon.

Na závěr je třeba zdůraznit, že průmyslové strategie jsou velmi výrazně vázány na konkrétní situaci a dobu. Přesto však lze najít určité požadavky, které pro formulování průmyslových strategií v rozvojových zemích a jejich realizaci platí za všech okolností: i) posílení schopnosti generovat a zpracovávat informace, aby bylo možné lépe analyzovat situaci a definovat ukazatele výkonu, ii) vytvoření prostoru pro dialog se soukromým sektorem a navazování partnerství a spolupráce v souvislosti s investicemi a iii) zlepšení koordinace, aby bylo možné synchronizovat činnosti na různých úrovních státní správy a v různých oblastech, mimo jiné zlepšit vzdělávání, infrastrukturu a dlouhodobé financování. Formulování a realizaci průmyslových strategií by tedy usnadnil konstruktivní dialog o strategii a sdílení informací mezi zeměmi, protože ty zpravidla zkušenosti s implementací strategií získávají metodou pokusu a omylu.

Kapitola 1 této zprávy shrnuje dosavadní poznatky o fenoménu přesouvání bohatství a kapitola 2 podrobněji popisuje jednotlivé způsoby, jak tento jev ovlivňuje rozvojové ekonomiky. Kapitola 3 je věnována opětovnému vzestupu zájmu o průmyslové strategie v rozvojových zemích a v kapitole 4 jsou nastíněny hlavní problémy související s realizací těchto strategií. Kapitola 5 analyzuje problém nedostatku skutečně potřebných dovedností v rozvojových zemích a naznačuje, jaká strategie by jej mohla pomoci zmírnit. Kapitola 6 je zaměřena na potíže, s nimiž se v rozvojových zemích musí vyrovnávat malé a střední podniky a firmy působící v netradičních sektorech, které potřebují finanční injekci, a na strategie, pomocí nichž by je bylo možné odstranit. Kapitola 7 popisuje potíže s infrastrukturou a možnosti, jak zlepšit správu cyklu strategie. Závěrečná osmá kapitola se zamýšlí nad politicko-ekonomickými překážkami realizace průmyslových strategií.

© OECD

Tento přehled není oficiálním překladem OECD. OECD-oversettelse.

Reprodukce tohoto přehledu je povolena, jsou-li uvedena autorská práva OECD a název původní publikace.

Vícejazyčné přehledy jsou překlady výtahů z publikací OECD původně publikovaných v angličtině a francouzštině.

Jsou zdarma k dispozici v internetovém knihkupectví OECD www.oecd.org/bookshop

Další informace vám poskytne Odbor pro legislativu a překlady při OECD, Ředitelství pro veřejné záležitosti a komunikaci rights@oecd.org, fax: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)

2 rue André-Pascal, 75116

Paris, France

Navštivte naši internetovou stránku www.oecd.org/rights

[Read the complete English version on OECD iLibrary!](#)

© OECD (2012), *Perspectives on Global Development 2013. Industrial Policies in a Changing World*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/persp_glob_dev-2013-en